

In memoriam

Johan Houtsma en zijn passie voor het orgel

Wanneer je in de Adventskerk op een doordeweekse dag binnenliep was de kans groot dat er orgelmuziek klonk. De koster hebben veel van hun werkzaamheden uitgeoefend onder begeleiding van het orgelspel van Johan Houtsma. Johan oefende dagelijks voor de kerkdiensten of voor zijn orgellessen die hij tot op hoge leeftijd volgde bij Anco Ezinga in Haren.

In 2008 zette hij op 76-jarige leeftijd een punt achter zijn lange loopbaan als organist. Daarna bleef hij nog wel jaren trouw oefenen in de Adventskerk en hij vulde steeds de luchtbevochtiger die in het orgel stond bij. Ook nam hij nog geregeld een les. Geleidelijk aan kwam hij wat minder, vooral toen zijn vrouw Pam ziek werd en hij zorgtaken er bij kreeg. Hij moest het oefenen staken toen enkele jaren geleden de steile trap een te grote hindernis werd.

Johan was vergroeid met zijn orgel in de Adventskerk. Hij maakte de bouw van het instrument mee in 1970. Hij koesterde het, zorgde dat het in optimale staat bleef en kwam in actie als er iets niet in orde was. Johan kon niet zonder het orgel en het orgelspel, het was een levensbehoefte. Het is een wonder dat hij de laatste jaren toch zonder orgelspel door het leven leek te kunnen gaan...

Johan was al organist in dienst van het 'Licht en Kracht' (nu GGZ) voordat de Adventskerk gebouwd was. Hij speelde toen in de kerkzaal in het hoofdgebouw van 'Licht en Kracht' op een pijporgel dat nu in Grolloo staat. Johan was tot 1998 de enige organist van de Adventskerk. Hij had geen orgel thuis en al zijn orgelboeken lagen in kasten bij het orgel.

Ik leerde Johan in 1996 kennen toen ik voor het eerst de Adventskerk bezocht bij een Bach-cantatedienst. Die dienst was in veel opzichten indrukwekkend, het goede en verzorgde orgelspel van Johan Houtsma droeg daar zeker aan bij. Direct na die dienst ging ik naar boven en ontmoette Johan. Ik mocht gelijk wat spelen en raakte onder de indruk van het instrument. Achteraf gezien was het merkwaardig dat ik niet eerder hier was geweest en dat ik Johan Houtsma niet kende, terwijl wij beiden actief waren in de Asser orgelwereld.

Ik bezocht daarna als ik maar even vrij was diensten in de Adventskerk en hoorde in die jaren Johan vaak spelen. Er klonk dan gedegen en goed voorbereid orgelspel, veel Bach, maar ook Buxtehude, Walther, Cesar Franck en niet te vergeten Piet Post. Johan had vroeger les van hem gehad in Leeuwarden op het beroemde Müller-orgel. Deze lessen hadden een onuitwisbare indruk op hem gemaakt: in veel gesprekken dook de naam Piet Post weer op.

Johan zat vol anekdotes waarvan hij sommigen geregeld herhaalde. Vaak ontmoette ik Johan bij het orgel: als je wou studeren was de kans groot dat Johan er zat, en Johan had voorrang, dat was een ongeschreven regel.

Bij de liederen improviseerde Johan vrijwel alle voorspelen, hij had improvisatielessen genomen en had dat gedegen aangepakt. Hij hield de vaart er in bij gemeentezang en was compromisloos, wie niet gelijk meezong was te laat. Dat zorgde voor een actief zingende gemeente waar we nu nog steeds de vruchten van plukken.

Johan deed niet zijn best om populair te worden, hij speelde alleen maar muziek met bewezen kwaliteit en deed geen concessies.

Al gauw na onze eerste ontmoeting werd ik zijn vervanger. Na het samengaan met de Gereformeerden werd ik benoemd tot hoofdorganist/kerkmusicus. We regelden het zo dat Johan in

de praktijk twee diensten per maand bleef spelen, het was voor hem al een hele overgang dat hij niet meer de enige organist was. Peter Siebesma en ik speelden de rest.

Anderhalf jaar geleden ontmoette ik Johan onverwacht in het verzorgingstehuis *De Arendshorst*. Het koor dat ik nog maar net dirigeerde trad daar op. Ineens zag ik Johan zitten, helemaal achterin. Ik vond het best spannend, want wat zou Johan er van vinden? Johan had altijd een uitgesproken mening. In de pauze stak hij zijn duim omhoog, hij vertelde mij dat hij blij was met de muziek die hij hoorde.

Na afloop kwam hij schuifelend de zaal binnen waar het koor zich had verzameld, Johan was broos geworden. Maar ineens sprak hij met kracht en energie het koor toe, de gewezen wiskundeleraar in hem kwam weer boven, hij sprak over goede composities en kwaliteit, de noodzaak tot oefenen en bedankte het koor.

Ik dank Johan voor de plezierige samenwerking en de kansen die hij mij geboden heeft. Een markante persoonlijkheid is heengegaan.

Wietse Meinardi, 31 maart 2020 / 4 april 2020